

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องการ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแนะแนว ของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจาก วรรณกรรม แนวคิด เอกสาร ตำรา บทความ วารสาร และ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง กับการบริหารงานแนะแนวและการปฏิบัติงานแนะแนว โดยจะนำเสนอตาม หัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการแนะแนว
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน
3. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียน
4. งานแนะแนวในอาชีวศึกษาภาครัฐและภาคเอกชน
5. การบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนอาชีวศึกษาภาครัฐและภาคเอกชน
6. การปฏิบัติงานแนะแนวโรงเรียนอาชีวศึกษาภาครัฐและภาคเอกชน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. สรุปหลักการนำไปสู่การกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการแนะแนว

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2545 : 13) กล่าวว่า “ การแนะแนวมีความสำคัญต่อการสร้างอนาคตที่ดี โดยเฉพาะต่อเด็ก และเยาวชน ซึ่งยังขาดประสบการณ์ และมีขีดจำกัดหรือ ตัดสินใจ ในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ อย่างรอบครอบ การแนะแนวที่ดี ครูแนะแนวจะต้องเป็น นักจิตวิทยาชั้นเลิศ มีความรอบรู้เข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารรวมทั้งวิทยาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ การแนะแนวควรเป็นเรื่องที่ทำให้เด็กและเยาวชน สามารถค้นพบตนเอง โดยคำนึงถึงความถนัด ความสนใจ และความสามารถตามความเป็นจริง ทำให้เขาสามารถเลือกแนวทางการดำเนินชีวิตได้สอดคล้องกับศักยภาพ มีความสุขในการดำเนินชีวิตและความเจริญก้าวหน้าในอนาคต ”

1.1 ความหมายของการแนะแนว

เพื่อให้เข้าใจถึงการแนะแนวได้ชัดเจน จึงได้นำเสนอแนวคิดของนักวิชาการหรือผู้มีประสบการณ์ทางด้านแนะแนวที่ได้ให้ความหมายของการแนะแนวไว้ดังนี้

คมเพชร ฉัตรศุกกุล (2529 : 2-5) กล่าวว่า การแนะแนวคือ การมุ่งจะช่วยเหลือบุคคลในลักษณะต่างๆซึ่งสรุปได้ 3 ประการ คือ

1. ช่วยให้ผู้สามารถเลือกสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น หมายความว่า ชีวิตมนุษย์จะต้องเผชิญกับการเลือกสิ่งต่างๆอยู่เสมอ เช่น เลือกโรงเรียน เลือกวิชา เลือกอาชีพ เลือกคู่ครอง เลือกวิธีการแก้ไขปัญหา เป็นต้น ถ้าการเลือกนั้นกระทำได้อย่างไม่ถูกต้องเหมาะสม จะเป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้คนเราไม่มีความสุขในชีวิต ยกตัวอย่างเช่น การที่นักศึกษาเลือกเรียนอาชีพที่ไม่เหมาะสมกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ยิ่งไปกว่านั้นเขาจะต้องอยู่กับอาชีพนี้เป็นเวลาหลายสิบปี เขาจะมีความสุขในชีวิตได้อย่างไร

2. ให้เกิดการปรับตัวที่ดี มนุษย์เรามีความแตกต่างกันแต่มนุษย์จะต้องอยู่ร่วมกัน เพราะเป็นสัตว์สังคม การที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้นั้นหมายความว่าคนเราจะต้องรู้วิธีการที่ดีต้องมีกฎเกณฑ์ของสังคมของกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางยึดถือปฏิบัติ ในด้านจิตใจ มนุษย์ทุกคนจะต้องเรียนรู้ถึงบุคคลในกลุ่มเพื่อให้เข้าใจว่า ตนเองควรจะทำตนอย่างไร รู้จักการเอาใจเขามาใส่ใจเราอยู่เสมอ มองเห็นความต้องการของกลุ่มและองค์ประกอบอื่น ๆ อันจะเป็นแนวทางทำให้เกิดการปรับตัวให้อยู่ในสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น

3. การแก้ไขปัญหา บุคคลย่อมต้องจะประสบปัญหาทั้งนั้น ด้วยเหตุนี้จุดมุ่งหมายของการแนะแนวจึงมุ่งจะให้เขาสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆได้ด้วยตนเอง แต่ในชีวิตของคนเรานั้น มิใช่ว่าจะพบปัญหาที่เหมือนกันหรือแก้ไขได้ทุกคนบางคนพบปัญหาที่ตนเองพอจะแก้ไขปัญหาและยังมีวิธีการอื่นๆอีกมากมาย ดังนั้น วิธีทางแนะแนวอาจจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ จึงควรจะต้องมองลักษณะของการแนะแนวในแง่ของความเป็นจริง กล่าวคือ ถ้าผู้ทำหน้าที่ทางการแนะแนวทั้งหลายได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถในการช่วยเหลือเด็กแล้วแต่ไม่สามารถแก้ไขได้ อาจถือได้ว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่สุดทั้งนี้เพราะว่า การแนะแนวนั้นไม่ใช่สิ่งวิเศษ มหัศจรรย์ที่จะสามารถบันดาลให้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นหายไปได้ตามความต้องการของบุคคลทั้งหลาย แต่ ถึงอย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาที่ผู้แนะแนวการกระทำนั้นย่อมจะมีวิธีการที่เป็นไปตามทฤษฎีและเทคนิคทางการแนะแนว ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติ จึงอาจทำให้มีโอกาสช่วยเหลือบุคคลได้ดีพอสมควร

กระทรวงศึกษาธิการ (2537ก : 1) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการ ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของคนให้รู้จักตนเอง รู้จักสิ่งแวดล้อม และมีความสามารถในการตัดสินใจอย่างถูกต้องมีเหตุผล เป็นกระบวนการที่มีเป้าหมายและกลยุทธ์ชัดเจนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

กรมวิชาการ (2540ก : 1) ให้ความหมาย ของการแนะแนวในแง่ที่เป็นศาสตร์ สาขาหนึ่งที่มีประโยชน์ในการช่วยพัฒนานักเรียน นักศึกษา ตลอดจนประชาชนทั่วไปให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี คือรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักคิดและตัดสินใจ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง รู้จักตั้งเป้าหมายชีวิต สามารถปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กระทรวงศึกษาธิการ (2537ข : 1) ให้ความหมาย “การแนะแนว” คือ กระบวนการ ช่วยเหลือบุคคล รู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อม สามารถเลือกตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุฬา บุรีภักดี (2540 : 1) กล่าวว่า “การแนะแนว” คือ กระบวนการต่าง ๆ ที่ช่วยแนะแนวทางให้นักเรียนได้รู้จักตนเองและรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง เมื่อได้เผชิญกับปัญหาต่าง ๆ และรู้จักนำทางตนเองได้ถูกต้องและรู้จักใช้วิจารณ์ญาณ ในการตัดสินใจเลือกอาชีพของตนได้อย่างเหมาะสม

รัฐจวน คำชिरพิทักษ์ (2542 : 8) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวไว้ว่า “เป็นกระบวนการช่วยเหลือให้นักเรียนรู้จักตนเองตามสภาพความเป็นจริง สามารถวิเคราะห์จุดเด่นและจุดด้อยของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัดสินใจด้วยตนเองได้ทั้งด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และสามารถปรับตัวไปในทางที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เผชิญอยู่ ทำให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ”

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช. 2538ข : 9) ได้ให้ความหมาย การแนะแนวไว้ว่า เป็นบริการที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักและเข้าใจโลกรอบตัว ด้วยกระบวนการ กลวิธี และเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้ตัดสินใจเลือกวิธีการที่จะเผชิญปัญหา เลือกวิธีการแก้ปัญหา และปรับตัวได้ด้วยตนเองอย่างถูกต้องเหมาะสม ฉลาดรอบรอบ ซึ่งจะช่วยให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และทำประโยชน์ให้กับสังคมได้เป็นอย่างดี

สายสุดา สาสุนทร (2541 : 12) ให้ความหมายว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม และประสบความสำเร็จในชีวิต

รวีวรรณ ชินะตระกูล (2537 : 2) ได้กล่าวถึง ความหมายของการแนะแนวว่า “การแนะแนว” เป็นคำที่บัญญัติขึ้นให้ตรงกับคำว่า “Guidance” เป็นวิธีการใหม่ที่จะช่วยเหลือบุคคล ในด้านต่าง ๆ

นันทิกา เข้มสรวล และคณะ (2536 : 12) ให้ความหมาย “การแนะแนว” คือ การที่ผู้ให้คำปรึกษา ที่มีความสามารถในการให้ความช่วยเหลือแก่บุคคล ให้เขาสามารถช่วยตัวเองได้ และรับผิดชอบต่อปัญหาต่าง ๆ ของตนเองได้

โจเนส (Jones. 1951 : 8) ได้กล่าวว่า การแนะแนวหมายถึง การที่บุคคลคนหนึ่ง พยายามที่จะให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลหนึ่ง เพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ให้สามารถปรับตนเองได้ดีขึ้น รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่เกิดขึ้นกับตนเอง จุดมุ่งหมาย ของการแนะแนวนั้น มุ่งที่จะให้บุคคลได้พัฒนาตนเองในด้านของควมมีอิสระ และมีความสามารถ รับผิดชอบต่อ ตนเองได้อย่างสมบูรณ์

ดาว์นิง (Downing. 1968 : 7) กล่าวว่า “การแนะแนว” หมายถึง กระบวนการที่จัดขึ้น โดยกลุ่มบุคคลซึ่งได้รับการฝึกอบรมเป็นพิเศษ เพื่อช่วยเหลือบุคคลในการปรับตัวและส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาตนเองในทุกด้าน

อิงลิส และอิงลิส (English and English. 1970 : 234) กล่าวว่า “การแนะแนว” หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้สามารถเลือกตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เพื่อเขาจะได้ประสบความสำเร็จในชีวิต

มิลเลอร์ (Miller. 1971 : 13) กล่าวว่า “ การแนะแนว” หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือให้บุคคลรู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อม ให้บุคคลสามารถตัดสินใจ และวางแผนการ อนาคตตนเอง ได้อย่างเหมาะสม

คลาไมเชล (Carmichaej. 1950 : 9) กล่าวว่า “การแนะแนว” หมายถึง การที่รู้จักตนเอง ภายใต้เงื่อนไขของการได้รับการศึกษาอบรมเป็นอย่างดี ดังนั้น บุคคลที่มีการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จะเป็นประโยชน์ให้กับตนเองและสังคม ก็คือบุคคลที่มีการแนะแนวในตนเองนั่นเอง จากความหมายนี้ เน้นให้เห็น สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ คนที่มีการแนะแนวในตนเองมิใช่ว่าเป็นคุณสมบัติเพียงรู้หนังสือเท่านั้น แต่ต้องเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อีกมาก เพื่อช่วยนำตนเองได้เป็นอย่างดี

จากความหมายของการแนะแนวดังกล่าว พอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ การแนะแนว เป็นกระบวนการหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเองอย่างถูกต้องสามารถตัดสินใจเลือกสิ่งที่เหมาะสมกับตนเอง แก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม พัฒนาตนเองได้เต็มตามความสามารถ และดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

1.2 หลักการแนะแนว

ในการดำเนินงานแนะแนวที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องยึดหลักสำคัญ ๆ ของการแนะแนวเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ดังที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ดังนี้

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2537 : 5) กล่าวว่า หลักการแนะแนว ควรยึดหลักที่ว่ามนุษย์ มีคุณค่า และความสามารถทุกคน จะต้องช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตให้มีความสุข โดยให้บุคคลมี ลักษณะประจำตัว คือเข้าใจตนเอง มีความสามารถในการปรับตัวที่สำคัญที่ทำหน้าที่แนะแนวจะต้อง ตระหนักถึงขอบเขตของความสามารถของตนเองที่ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ

กาญจนา ศรีกาพลินธุ์ (2533 : 308) กล่าวว่า หลักการแนะแนวควรเป็นการ จัดบริการที่ต่อเนื่องกัน จัดให้กับเด็กทุกคน นักเรียนทุกคนย่อมมีความแตกต่างกัน มุ่งส่งเสริม ให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีในทางที่เหมาะสม

กระทรวงศึกษาธิการ (2537ข : 1-2) สรุป หลักการแนะแนวไว้ ดังนี้

1. การแนะแนวที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนทุกคน ไม่ใช่จัดให้นักเรียนบางคนที่มี ปัญหาเท่านั้น เพราะการแนะแนวมิใช่เป็นการแก้ปัญหาเพียงแต่อย่างเดียว หากแต่เป็นการป้องกัน ปัญหาและเสริมสร้างให้นักเรียนแต่ละคน มีความเจริญงอกงามขึ้นในทุก ๆ ด้าน
2. การแนะแนวช่วยให้นักเรียนสามารถนำตนเองได้ ครูเป็นเพียงผู้แนะแนวทาง ให้นักเรียนได้เลือก และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองจนสามารถช่วยตนเองได้
3. การแนะแนวจะทำได้ดีจะต้องมีข้อมูลนักเรียนในด้านต่าง ๆ ตรงตามข้อเท็จจริงและเป็นปัจจุบัน
4. การแนะแนวจะต้องจัดอย่างต่อเนื่องกันไป มีโครงการ มีแผนงานตลอดปี มิใช่ ช่วงใดช่วงหนึ่ง หรือเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นเท่านั้น
5. การจัดการแนะแนวในโรงเรียนจะต้องมีการประสานงานและร่วมมือกันระหว่าง บุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน โดยมีหัวหน้างานซึ่งเป็นผู้รู้งานด้านนี้ พอสมควร
6. การแนะแนวจะต้องทำควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน
7. การแนะแนวควรจัดบริการต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้าน ส่วนตัว และสังคม

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2543 : 358) กล่าวว่า หลักการแนะแนว ควรยึดความแตกต่าง ระหว่างบุคคล บุคคลแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์ สติปัญญา ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด และเจตคติ พฤติกรรมทุกอย่างของบุคคลย่อมมีสาเหตุ

การที่บุคคลแสดงออกอย่างไร หรือเป็นเช่นไรย่อมเกิดจากตนเองและสิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุ บุคคลเป็นทรัพยากรที่มีค่า และมีศักยภาพแฝงอยู่ในตนเอง ควรพัฒนาให้เจริญขึ้นทุกด้าน บุคคลมีศักดิ์ศรีและต้องการยอมรับซึ่งกันและกัน บุคคลที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ การเปลี่ยนแปลงจะเป็นไปด้วยดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ บุคคลอยู่ร่วมกัน ควรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ธรรมชาติของคนย่อมอยู่ร่วมกันต้องมีความสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

กระทรวงศึกษาธิการ (2545ก : 4-5) สรุปไว้ว่า งานแนะแนวเป็นกระบวนการที่มี หลักการสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคล 2) ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น 3) ส่งเสริมและพัฒนาบุคคล

จากหลักการแนะแนวดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับต้องยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางและจัดให้กับนักเรียนทุกคนอย่างต่อเนื่องให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม

1.3 ปรัชญาการแนะแนว

ปรัชญาการแนะแนวคือแนวคิดหรือความเชื่อพื้นฐานในเรื่องใด ๆ ที่ส่งผลถึงเรื่องนั้น ๆ จึงมีนักการศึกษาหลายท่านและผู้แนะแนวมีความเชื่ออาจสรุปได้ ดังนี้

คมเพชร ฉัตรศุกกุล (2529 : 6-9) ได้กล่าวถึงปรัชญาด้านการแนะแนวว่า “การแนะแนวเป็นการช่วยเหลือมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ตามวิธีการและระเบียบแบบแผนแห่งการแนะแนว ผู้ที่ทำหน้าที่แนะแนว มีความจำเป็นจะต้องมีความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ในลักษณะต่าง ๆ อย่าง เพียงพอ ตลอดจนมีความเชื่อต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติในเรื่องการให้ความช่วยเหลือ”

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2537 : 4) สรุปในเรื่องปรัชญาการแนะแนวไว้ดังนี้

1. มนุษย์มีความแตกต่างกัน ไม่มีใครเลยจะมีลักษณะเหมือนกันทุกประการ ไม่ว่าจะเป็นทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เมื่อมีความแตกต่างกัน จะมีการดำรงชีวิตต่างกันด้วย นอกจากนี้แต่ละบุคคลจะพบปัญหาและอุปสรรคในชีวิตที่แตกต่างกันถึงแม้ว่าบางครั้งเด็กจะมีปัญหาที่คล้ายคลึงกันมากก็ตาม แต่สาเหตุปัญหาของเขาจะแตกต่างกันไป นอกจากนี้วิธีการที่แก้ปัญหาให้ได้ผลนั้นย่อมจะต้องการวิธีการที่ไม่เหมือนกัน

2. แต่ละบุคคลย่อมมีความต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือ ซึ่งถือว่าเป็นไปตามธรรมชาติของมนุษย์ ทั้งนี้อาจมาจากความเชื่อที่ว่ามนุษย์เกิดมามีปัญหาทั้งสิ้น จึงทำให้ทุกคนมีความต้องการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้น และสำหรับความต้องการช่วยเหลือนั้นก็แตกต่างกัน

กันไปในแต่ละบุคคล ซึ่งผู้แนะนำก็ต้องพร้อมที่จะช่วยเหลือบุคคลทุกคนให้เอาชนะปัญหา และ ขณะเดียวกันนั้น จะต้องพยายามช่วยพัฒนาเรื่องความสามารถในการช่วยเหลือตนเองให้ได้มากขึ้น เพราะการให้ความช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพนั้นคือการช่วยให้ช่วยตนเอง

3. พฤติกรรมย่อมมีสาเหตุ การแสดงพฤติกรรมใดๆ ก็ตามของบุคคล ถ้าพิจารณาให้ดีจะพบว่าพฤติกรรมทุกพฤติกรรมนั้นมีสาเหตุทุกลักษณะ ในบางครั้งสาเหตุของพฤติกรรมอย่างหนึ่งอาจมีสาเหตุอื่น ๆ หลายประการรวมอยู่ด้วย เมื่อผู้แนะนำพบกับผู้ที่มีปัญหา จะเริ่มต้นการสำรวจเพื่อหาสาเหตุต่าง ๆ ด้วยความเชื่อว่า ถ้าหากพบสาเหตุแล้วจะเป็นการง่ายที่จะหาวิธีการแก้ปัญหานั้น ๆ

4. บุคคลย่อมมีศักดิ์ศรีในตนเอง หมายถึงความรักในตนเอง ทุก ๆ คนย่อมต้องการให้คนอื่นรักตนเองด้วย ดังนั้นบุคคลจึงต้องพยายามที่จะทำให้อื่น ๆ ยอมรับตัวของเขา นอกจากนี้มนุษย์แต่ละคนยังมีศักยภาพในตนเองที่จะสามารถรับผิดชอบต่าง ๆ ในการนำวิถีชีวิตของตนเองได้ แต่การที่บุคคลไม่สามารถกระทำได้ในบางครั้งนั้น อาจสืบเนื่องมาจากการที่ต้องประสบปัญหา ต่าง ๆ อยู่เสมอ เมื่อมีความยุ่งยากมากก็จะทำให้คนเราทำอะไรต่าง ๆ ได้ไม่ดีเท่าที่ต้องการ ดังนั้นผู้แนะนำเชื่อว่าเพียงแต่บุคคลได้รับการกระตุ้น ได้รับการแนะนำที่ดีและเหมาะสมกับตัวเขา ย่อมจะทำให้เขามีโอกาสที่จะนำความสามารถในตัวเขาซึ่งมีอยู่แล้วออกมาใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินชีวิตได้อย่างดีและมองตัวเองอย่างมีคุณค่า ทำให้มีความภาคภูมิใจตนเอง

5. มนุษย์เป็นสิ่งมีคุณค่าอย่างยิ่ง แต่ละฝ่ายจะต้องร่วมมือกันในการช่วยเหลือให้คนในสังคมมีโอกาสได้รับการพัฒนาทุกด้าน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมได้ ทั้งนี้ผู้แนะนำจะต้องระลึกอยู่เสมอว่า การแนะนำนั้นควรจะเป็นการให้บริการกับบุคคลทุกคน อย่าละเลยบุคคลบางคนโดยคิดว่าไม่มีความสำคัญ

6. บุคคลจะประสบความสุขความสำเร็จในชีวิตได้ก็ต่อเมื่อ ได้รับการพัฒนา ซึ่งจะต้องเป็นการพัฒนาอย่างเต็มที่ในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะได้นำเอาความสามารถต่าง ๆ มาใช้ได้อย่างเต็มที่ และสามารถดำเนินชีวิตของตนเองได้ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้สำเร็จ ดังนั้น ผลดังกล่าวแล้วการแนะนำจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับการช่วยให้บุคคลแต่ละคนได้มีโอกาสได้พัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายประการสำคัญอย่างหนึ่ง หากบุคคลได้รับการช่วยเหลือจากผู้แนะนำ เขาจะสามารถค้นหาคุณลักษณะ ความสามารถ ความสนใจ ตลอดจนความถนัดในตัวเอง และจะทำให้เขาได้กระทำอะไรต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างถูกต้องมากขึ้นและเหมาะสมกับเขามากขึ้น

ดังนั้นปรัชญา การแนะแนวจึงมีหน้าที่ ช่วยเหลือมนุษย์โดยช่วยให้เขาประสบความสำเร็จมากที่สุด ตามปัจเจกภาพของเขา โดยใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ของผู้แนะแนวที่ได้รับการฝึกฝนทางการแนะแนวมาเป็นอย่างดี

1.4 เป้าหมายของการแนะแนว

เป้าหมายของการแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเองที่มาจากปรัชญาการแนะแนวเพราะปรัชญา คือ แนวคิดหรือความเชื่อพื้นฐานในเรื่องใด ๆ ที่ส่งผลมาซึ่งการกำหนดเป้าหมายของเรื่องนั้น ๆ

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2537 : 2) กล่าวถึง เป้าหมายของการแนะแนวไว้ 8 ประการ ดังนี้

1. เพื่อให้เด็กเข้าใจตนเอง และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองโดยรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแต่ละคน
2. เพื่อให้เด็กมีความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวาง อันจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม โดยรวมข้อสนเทศต่าง ๆ ไว้สำหรับเด็ก
3. เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาส่วนตัวให้มีความเข้าใจตนเอง และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยผู้แนะแนวเป็นที่ปรึกษา
4. เพื่อช่วยให้เด็กแต่ละคนมีความสามารถในการปรับตัวได้ดีขึ้น ส่งเสริมบุคลิกภาพ และช่วยให้เด็กอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
5. เพื่อเป็นการบริการให้แก่คณะครู โดยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก เพื่อให้คณะครูมีความรู้ ความเข้าใจ เด็กแต่ละคนได้ดียิ่งขึ้น นับว่าเป็นการส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูและนักเรียน
6. เพื่อเป็นการบริการให้กับผู้บริหาร ได้แก่ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หรือ ฝ่ายปกครองให้เข้าใจพฤติกรรมของเด็กดีขึ้น (พฤติกรรมย่อมมีสาเหตุ) ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการพิจารณาตัดสินใจของเด็กได้ถูกต้องยิ่งขึ้น
7. เพื่อจัดบริการให้กับโรงเรียน ในด้านการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของเด็กให้มากที่สุด
8. เพื่อช่วยป้องกันหรือลดปัญหาเกี่ยวกับความสูญเสียค่าทางการศึกษาที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก เช่น การเรียนตกชั้น การขาดเรียน การเลือกศึกษาต่อ การเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับ ความถนัด และระดับสติปัญญา หรือการติด 0 , ร , มส . ของนักเรียน

กรมวิชาการ (2540ข : 4) ได้กำหนดไว้ว่าเป้าหมายของการแนะแนวคือ การที่นักเรียนสามารถรับผิดชอบ ตัดสินใจ เลือกสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างฉลาด เหมาะสมกับตน และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น และมีความสุข อาจกล่าวรวมกันได้ว่าเป้าหมายของการบริการแนะแนวมี 3 ประการคือ 1) ป้องกันปัญหา 2) แก้ปัญหา และ 3) ส่งเสริมและพัฒนา

สุรรัตน์ บูรณวิณะ (2526 : 4) ได้กล่าวว่า เป้าหมายของการแนะแนวที่จัดขึ้นเพื่อ

1. การป้องกัน เมื่อเกิดพฤติกรรมเริ่มจะเบี่ยงเบนไปจากปกติ การแนะแนวจะช่วยป้องกันการลุกลามของความคิดปกติ และยังเป็นแนวทางช่วยนำกลับคืนมาสู่ความปกติ
2. การแก้ไขเพื่อความปกติเกิดขึ้นแล้วก็จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องเพื่อให้ได้พฤติกรรมที่ถูกต้องกลับคืนมา
3. การปรับปรุงส่งเสริมพฤติกรรมปกติใด ๆ ก็ตาม ควรได้รับการส่งเสริมพัฒนา ขึ้นอีกเพื่อให้ถึงจุดสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้

จากเป้าหมายของการแนะแนวดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า เป้าหมายในการแนะแนว คือ กระบวนการช่วยเหลือให้บุคคลเข้าใจตนเอง และเลือกตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมกับตนเองสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังช่วยในการป้องกันหรือลดปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กและส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและสนองความต้องการของเด็กได้อย่างถูกต้อง

1.5 ขอบข่ายการแนะแนว

ขอบข่ายการแนะแนว เป็นการกำหนดภารกิจการแนะแนว ตามความต้องการของผู้เรียนที่สนองจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งการกำหนดขอบข่ายภารกิจการแนะแนวนั้น จะต้องอาศัยหลักการแนะแนวพื้นฐาน มีนักการศึกษาและนักแนะแนวต่าง ๆ ได้ให้ข้อสรุปไว้ ดังต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2545ก : 22) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจของงานการแนะแนว ดังนี้ 1) การแต่งตั้งคณะกรรมการ 2) การกำหนดนโยบายและการบริหารงานแนะแนว 3) การจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปี 4) การปฏิบัติตามแผน และ 5) การประเมินผลการปฏิบัติงานและรายงานผลเสนอต่อฝ่ายบริหาร

ประดิษฐ์ อูปรมย์ (2545 : 38-39) ขอบข่ายการแนะแนว เป็นการกำหนดภารกิจการแนะแนวตามความต้องการของผู้เรียนที่สนองจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งการกำหนดขอบข่ายภารกิจการแนะแนวนั้น จะต้องอาศัยหลักการแนะแนวพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

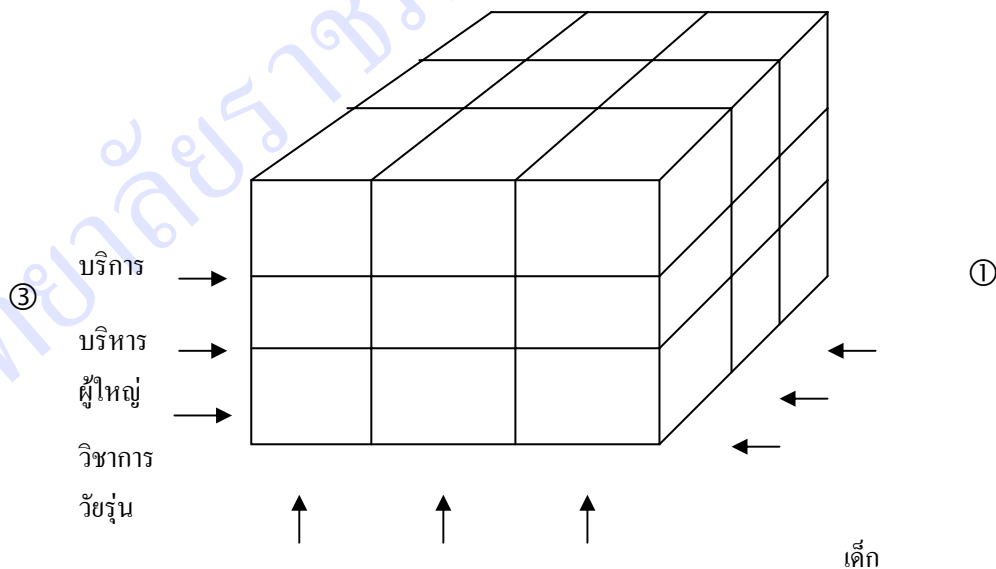
1. การแนะแนวการศึกษา มุ่งหวังให้ผู้เรียนรู้จักพัฒนาการเรียนได้เต็มศักยภาพ รู้จักแสวงหาความรู้ และวางแผนการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวด้านการเรียนและมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน

2. การแนะแนวอาชีพช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง และโลกของงานอย่างหลากหลาย มีเจตคติและนิสัยที่ดีในการทำงาน มีโอกาสได้รับประสบการณ์ และฝึกงานตามความถนัด ความสนใจ

3. การแนะแนวเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีอารมณ์มั่นคง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เข้าใจสิ่งแวดล้อม และสามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข

ฮัมฟรีย์ (Humphrey. 1954 : 372) ได้กำหนดขอบข่ายงานแนะแนว ดังนี้คือ 1) กำหนดวัตถุประสงค์งานแนะแนว 2) กำหนดหน้าที่ในงานแนะแนว 3) กำหนดบุคลากร 4) ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในองค์กร 5) ชี้แจงรายละเอียดของงานแนะแนว 6) จัดทรัพยากร และ 7) วางแผนเพื่อประเมินผลงานแนะแนว

จากการศึกษางานที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่แนะแนวของนักแนะแนว ได้กำหนดขอบข่ายงานแนะแนวไว้ 3 มิติ ดังภาพ

ภาพประกอบ 2 แสดงมิติแห่งขอบเขตของงานแนะแนว

จากภาพ ประกอบ 2 จะเห็นได้ว่างานแนะแนวสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 มิติ คือ

1. มิติที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่นักแนะแนวจะให้บริการ ได้แก่ บุคคลทั้งที่เป็นเด็กวัยรุ่น และผู้ใหญ่ ซึ่ง หมายถึงว่า การให้บริการงานแนะแนวนั้นต้องให้กับบุคคลทุกวัย โดยทั่วถึง
2. มิติที่เกี่ยวข้องกับด้านต่าง ๆ ที่นักแนะแนวจะช่วยบุคคลแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและ สังคม นั่นคือ การแนะแนว ต้องครอบคลุมทั้งการแนะแนวด้านการศึกษา การแนะแนวด้านอาชีพ และการแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม
3. มิติที่เกี่ยวข้องกับการกิจการของนักแนะแนว ได้แก่ กิจการด้านการบริการ ด้านบริหาร และด้านวิชาการ ซึ่งหมายถึงว่า นอกจากนักแนะแนวจะให้บริการ ทั้ง 5 งาน ได้แก่
  - 1) งานบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล
  - 2) งานบริการสนเทศ
  - 3) งานบริการปรึกษา
  - 4) งานบริการจัดวางตัวบุคคล และ
  - 5) งานบริการติดตามและประเมินผลแล้ว นักแนะแนวยังต้องมีหน้าที่ ในการจัดการ หรือบริหารงานแนะแนวให้ลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ กับ ต้องการวิจัยเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ทางการแนะแนวมาพัฒนางานของตนด้วย

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ขอบข่ายงานแนะแนวได้กำหนดภารกิจงานแนะแนวตามความต้องการของผู้เรียนและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. แนวคิดเกี่ยวกับ การบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน

การบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากที่จะทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากการบริหารขาดประสิทธิภาพแล้ว กิจกรรมต่าง ๆ ก็ไม่สามารถจะดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีคุณภาพ งานแนะแนวก็เช่นเดียวกันจะประสบความสำเร็จหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการบริหาร

ประถม แสงสว่าง (2525 : 15) กล่าวว่า การบริหารงานแนะแนวโรงเรียน ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะขอบข่ายของงานแนะแนวเป็นอย่างดี บุคลากรในโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญและพร้อมที่จะร่วมงาน การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน งานแนะแนวที่มีประสิทธิภาพจะต้องสนองความต้องการของนักเรียน และจัดขึ้นเพื่อ นักเรียนทุกคน และทุกระดับชั้น คนที่จะดำเนินงานแนะแนวจะต้องได้รับการฝึกอบรม โดยเฉพาะทางด้านการแนะแนวและการให้คำปรึกษา มีการติดต่อประสานงานกับบุคคลและสถาบันต่าง ๆ พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์งานให้นักเรียน ครู ตลอดจน ชุมชน รู้จักงานแนะแนวของโรงเรียน

วัฒนา พัทธราวิช (2531 : 207) กล่าวว่า การบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน ควรคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงานในด้านบริการแนะแนว บุคคลดังกล่าว

อาจจะเป็นอุปสรรคที่ยิ่งใหญ่ที่ทำให้กิจการแนะแนวไม่บรรลุเป้าหมาย แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานแนะแนวขาดการบริหารที่ดีของผู้บริหาร ดังนั้นการบริหารแนะแนวจำเป็นต้องมีการบริการที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน ซึ่งบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียนต้องให้ความร่วมมือในด้านการบริการแนะแนว จึงจะช่วยให้กิจการแนะแนวดำเนินไปด้วยดี

กระทรวงศึกษาธิการ (2545ค : 22) ได้กำหนดไว้ว่า การบริหารงานแนะแนวเป็นการดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คือการจัดบริการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้แก่นักเรียนตัดสินใจได้อย่างฉลาด ปรับตัวได้ดีและมีชีวิตที่ราบรื่นเป็นประโยชน์ต่อสังคม การบริหารงานแนะแนวจะดำเนินการไปได้ดีเพียงใดนั้น จะต้องเกิดจากความรู้ความสามารถของ ผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงาน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการ 2) ด้าน การกำหนดนโยบายและการบริหารงานแนะแนว 3) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปี 4) ด้านการปฏิบัติตามแผน และ 5) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานและรายงานผล

จากแนวคิดที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารงานแนะแนวเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่งในการดำเนินการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน ซึ่งการบริหารงานแนะแนวเปรียบเสมือนหลักของการปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นบริการแนะแนวจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยการบริหารโรงเรียนที่ให้ความสนใจ และเห็นความสำคัญของการบริการแนะแนว และ มีการจัดระบบการบริหารที่ดี ก็จะทำงานแนะแนวของโรงเรียนประสบความสำเร็จได้

2.1 ความหมายของการบริหารงานแนะแนว

การบริหารงานแนะแนวเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้งานแนะแนวดำเนินลุล่วงไปด้วยดี ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องมีหลักในการบริหารงานแนะแนวให้เป็นระบบและกำหนดแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้ดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น ทั้งนี้ มีนักการศึกษา นักแนะแนวหลายท่านได้ให้ความหมายของ การบริหารงานแนะแนวไว้ ดังนี้

ประถม แสงสว่าง (2525 : 121-122) กล่าวว่า การบริหารงานแนะแนวคือ การพยายามที่จะดำเนินงานเกี่ยวกับงานแนะแนว โดยให้ผลผลิตคือ ผู้เรียน หรือผู้รับบริการที่มีคุณภาพ

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2537 : 121) กล่าวว่า การบริหารงานแนะแนว คือความพยายามของผู้รับผิดชอบที่ต้องกำหนดเป้าหมาย ขอบเขต กำหนดบุคคล เพื่อให้การจัดบริการแนะแนวดำเนินไปด้วยดี

กรมสามัญศึกษา (2536 : 19) กล่าวว่า การบริหารงานแนะแนว คือการจัดระบบงานแนะแนวให้ดำเนินไปด้วยดี เช่น การสนับสนุน นิเทศติดตามผล และการจัดสรรทรัพยากร

กรมวิชาการ (2540ก : 7) กล่าวว่า การบริหารงานแนะแนว คือการจัดระบบและการจัดกระบวนการต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการดำเนินงานแนะแนวทุกระดับ ปรับปรุงองค์กรให้มีศักยภาพที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาเครือข่ายงานแนะแนวให้มีเอกภาพในการประสานงานสนับสนุนซึ่งกันและกัน

แฮท และสเตฟเฟลอร์ (1965 : 29) กล่าวว่า การบริหารงานแนะแนวคือ การที่ผู้บริหารใช้ความสามารถเกี่ยวกับ หลักการ เทคนิค และปรัชญาการบริหารงาน เพื่อการจัดการและพัฒนางานแนะแนวของโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี

แฮนเซน และ สเตวิส (Hansen and Stevic. 1969 : 27) กล่าวว่า การบริหารงานแนะแนว คือ การที่ผู้บริหารสามารถดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผน กำหนดขอบข่ายงานแนะแนว การจัดบุคลากร และการจัดองค์กรของ การจัดบริการแนะแนว

จากแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนวของนักการศึกษา หรือ นักแนะแนว ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศดังกล่าว สามารถประมวลสรุปได้ว่า การบริหารงานแนะแนว หมายถึง กระบวนการพิจารณาทางเลือก เพื่อการจัดระบบการดำเนินงานแนะแนวภายในโรงเรียน ให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

2.2 หลักการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน

การบริหารงานแนะแนวจะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพได้ ต้องมีหลักการดังนี้

ลักษณะ สรวัดน์ (2543 : 339-340) ได้สรุปหลักการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและขอบข่ายของบริการแนะแนวเป็นอย่างดี มีความตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดบริการนี้ในโรงเรียน พร้อมทั้งจะให้การสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณ เวลาที่จัดกิจกรรม กำลังคน อีกทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในงานแนะแนว

2. บุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียนจะต้องตระหนักถึง ความสำคัญของบริการแนะแนวในโรงเรียนและพร้อมที่จะร่วมงาน และในการริเริ่มโครงการจะต้องให้บุคลากรในโรงเรียนรับรู้ในการวางแผนงานด้วย

3. จะต้องมีกำหนดจุดมุ่งหมายของการบริการแนะแนวอย่างชัดเจน และครอบคลุมทั้ง การป้องกันปัญหา การแก้ปัญหา และการส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน

4. บริการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ คือ บริการที่สนองความต้องการของนักเรียน ดังนั้นจะต้องมีการสำรวจความต้องการของนักเรียนก่อนที่จะวางโครงการ และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

5. บริการแนะแนวจะต้องจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนทุกคน และทุกระดับชั้น

6. จะต้องมีคัดเลือกบุคลากรที่จะมาดำเนินการแนะแนว โดยเลือกจากบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนทั้งด้านความรู้ คือ ได้รับการฝึกอบรมโดยเฉพาะทางด้านการแนะแนวและการให้คำปรึกษา ตลอดจนมีประสบการณ์และบุคลิกภาพที่เหมาะสม

7. จะต้องมีการประชุมสัมพันธ์ให้นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครองรู้จักบริการแนะแนวในโรงเรียน

8. มีการติดต่อประสานงานกับบุคลากรและสถาบันต่าง ๆ ที่จะส่งตัวนักเรียนไปขอความช่วยเหลือ

9. บริการแนะแนวของแต่ละโรงเรียน ควรจะมีการกำหนดโครงสร้างโดยเฉพาะของตนเอง เนื่องจากความต้องการบริการแนะแนวของนักเรียน ความพร้อมของบุคลากร ตลอดจนวัตถุประสงค์ของแต่ละโรงเรียนแตกต่างกัน

10. จะต้องมีกำหนดหน้าที่รับความผิดชอบของบุคลากรต่าง ๆ ที่มีต่อบริการแนะแนวในโรงเรียน และมีการประสานงานไม่ก้าวก่ายงานซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ ผู้ใช้นามแฝงว่า ฉิชา (2534 : 55) ยังได้กล่าวถึง แนวทางในการบริหารงานแนะแนวว่า

1. เริ่มด้วยผู้บริหารต้องทำความเข้าใจกับครูทุกคนให้ทราบว่า งานแนะแนวมีความสำคัญ จำเป็น และมีประโยชน์ในการจัดการเรียนในห้องเรียนให้ประสบความสำเร็จตามหลักสูตร

2. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้บริหารควรพิจารณาอำนวยความสะดวกให้ครูแนะแนวตามสมควร คือ

2.1 ห้องแนะแนว ห้องแนะแนวควรเป็นเอกเทศ มีเนื้อที่อย่างน้อย 5 คนนั่ง มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้เก็บเอกสาร

2.2 งบประมาณ ห้องแนะแนวจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์หลายอย่าง จำเป็นต้องมีงบประมาณไว้ใช้จ่ายเพื่อจัดหาสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อเอกสาร การติดต่อหาข้อมูลต่าง ๆ

3. การจัดศูนย์สนเทศ ครูแนะแนวควรจัดหาเอกสารต่าง ๆ เตรียมไว้ในห้องแนะแนว เพื่อให้ผู้เรียนหาข้อมูลในการปรับปรุงตนเอง ตลอดจนการพิจารณาตัดสินใจแก้ปัญหาของตน แหล่งข้อมูลเป็นศูนย์กลางควรมีข้อมูลทุกด้าน และมีการจัดป้ายนิเทศเพื่อเสนอข้อมูลตลอดปี

วัลนิภา จลาภบาง (2535 : 168) กล่าวว่า ผู้บริหารกับการบริหารงานแนะแนว เกี่ยวข้องกับการจัดองค์การบริหารงานแนะแนว การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากร การวางแผน หรือโครงการปฏิบัติงาน การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

แฮท และสเตฟเฟลอร์ (Hatch and Steffle. 1969 : 35) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องดำเนินการจัดบริการแนะแนวใน 4 องค์ประกอบ คือ การวางแผน การจัดองค์การบริหาร กำหนดบทบาท และการดำเนินการ

จากแนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนดังกล่าวจะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพต้องมีหลักการดังนี้คือ ผู้บริหารกับการบริหารงานแนะแนวต้องเกี่ยวข้องกับ การกำหนดบทบาทหน้าที่บุคลากร การวางแผนงาน การจัดองค์การและการติดตามประเมินผล การปฏิบัติงาน

2.3 ผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารงานแนะแนว

การทำงานจะประสบความสำเร็จ หรือบรรลุเป้าหมายได้นั้น จะต้องอาศัยการบริหาร และการจัดการที่ดีมาเกี่ยวข้อง การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่ผู้บริหารจะต้องนำมาประยุกต์ให้เหมาะกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่

นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการบริหาร ซึ่งพอจะสรุปได้คือ การบริหารเป็นการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง การบริหารงานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารควรนำกระบวนการบริหารมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม ในเรื่องการบริหารได้มีผู้กล่าวไว้หลายท่าน ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2545ข : 25) ได้เสนอขั้นตอนไว้ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการและการวางแผนดำเนินงาน (Plan) การแต่งตั้งคณะกรรมการแนะแนวและศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลสภาพความต้องการของผู้เรียน สภาพปัญหา นโยบายการจัดการศึกษาแผนพัฒนาการแนะแนว ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545-2549) และสภาพความพร้อมของสถานศึกษา รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการ

2. การปฏิบัติตามแผน (Do) มีการสร้างความตระหนัก ความเข้าใจกับบุคลากรทุกคนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แล้วดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

3. การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน (Check) มีการติดตามและประเมินผลเพื่อตรวจสอบและทบทวนการดำเนินการที่ผ่านมา

4. การปรับปรุง และพัฒนา (Act) เป็นการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการและแนวในทุกชั้นตอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาต่อไป

ปรีชา คำภีร์ภรณ์ (2542 : 105-113) ได้กล่าวถึงผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานแนะแนวไว้ 2 ประการ คือ

1. การริเริ่มและการกำหนดนโยบาย ผู้บริหารในสถานศึกษาที่ยังไม่มีโครงการแนะแนวจำเป็นจะต้องริเริ่มจัดดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียนขึ้น การริเริ่มงานแนะแนวที่สำคัญคือ การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับงานแนะแนวให้แน่ชัด นโยบายเป็นกรอบและทิศทางดำเนินงานแนะแนวที่สำคัญยิ่ง ในการกำหนดนโยบายงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนนั้น ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการประกอบกัน ได้แก่ นโยบายจากหน่วยเหนือ สภาพสังคม นโยบายของโรงเรียน และความพร้อมของโรงเรียน เมื่อกำหนดนโยบายแล้วขั้นต่อไปคือ การทำนโยบายนั้นให้เป็นที่ทราบโดยทั่วกันของทุกฝ่าย ต่อจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเตรียมงานแนะแนว คือ พยายามให้นโยบายที่กำหนดไว้นั้นสามารถบรรลุเป้าหมาย โดยการเตรียมบุคลากร เตรียมงบประมาณ เตรียมสถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวก

2. การสนับสนุนงานแนะแนว จากผู้บริหารโรงเรียนนั้นเป็นสิ่งจำเป็น และควรจะดำเนินการอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่ก่อนมีงานแนะแนว ขณะดำเนินงานแนะแนว และการประเมินการแนะแนว ซึ่งการสนับสนุนดังกล่าว ผู้บริหารสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่การสนับสนุนด้านนโยบาย สนับสนุนทรัพยากร และสนับสนุนการดำเนินงาน

พนม ลีอารีย์ (2533 : 255 - 256) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการแนะแนวไว้ ดังนี้

1. เป็นผู้นำในการริเริ่มงาน และกำหนดนโยบายเกี่ยวกับ งานแนะแนวของโรงเรียน
2. เป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการแนะแนว และเป็นผู้ประสานงานเกี่ยวกับการแบ่งความรับผิดชอบของกรรมการแนะแนว แต่ละบุคคลเพื่อให้ผู้ร่วมงานมีความร่วมมือกัน
3. เป็นผู้ให้ความสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การจัดหางบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ ของงานแนะแนว

4. เป็นผู้จัดการให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริการแนะแนวแก่บุคลากรแนะแนว เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้น มีทักษะและความเชื่อมั่นในงานแนะแนว โดยเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีชื่อเสียงทางแนะแนวมาเป็นผู้ให้การอบรม

5. เป็นผู้ประสานสัมพันธ์งานแนะแนวแก่ประชาชนเพื่อสร้างเจตคติที่ดี และได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือ

6. เป็นผู้กระตุ้นให้ผู้ได้บังคับบัญชาและบุคลากรแนะแนวทำงานกันอย่างแข็งขัน จริงจัง โดยไต่ถาม รับฟังปัญหาด้วยความเอาใจใส่ ให้ความสะดวก ช่วยเสนอแนะแก้ไขปัญหา และสนับสนุน ให้ผู้ทำหน้าที่แนะแนวได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการแนะแนว เช่น ให้อบรม สัมมนา หรือศึกษาต่อ

7. เป็นผู้จัดการให้มีการประเมินผล และปรับปรุงบริการแนะแนวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ ตรงกับความต้องการของนักศึกษาและชุมชน

8. เป็นผู้สรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติ และคุณภาพเหมาะสม เข้ารับตำแหน่ง นักแนะแนวของโรงเรียน

9. เป็นผู้กำหนดตารางการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับกิจกรรมแนะแนว เช่น การจัดกิจกรรมโฮมรูม การสอนกิจกรรมแนะแนว การจัดเวลาสำหรับกิจกรรมพิเศษ การปฐมนิเทศ การปัจฉิมนิเทศ ฯลฯ

กระทรวงศึกษาธิการ (2545ข : 8, 10, 12, 13) ได้กล่าวถึง ผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารงานแนะแนว เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การแต่งตั้งคณะกรรมการ หมายถึง การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับกรรมการอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

2. การกำหนดนโยบายและการบริหารงานแนะแนว หมายถึง การที่ผู้บริหารและ คณะอนุกรรมการแนะแนวร่วมกันศึกษาสภาพพื้นฐานของสถานศึกษาเพื่อกำหนดนโยบายภารกิจ และประสานสัมพันธ์ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

3. การจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปี หมายถึง การที่ผู้บริหารและ คณะกรรมการแนะแนวจัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับนโยบาย รายละเอียด งบประมาณ และผู้รับผิดชอบและมีการอนุมัติแผนปฏิบัติงาน

4. การปฏิบัติตามแผน หมายถึง การที่คณะทำงานแนะแนวและครูที่ รับผิดชอบ ดำเนินงานตามแผน โดยมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง

5. ประเมินผลการปฏิบัติงานและรายงานผลเสนอฝ่ายบริหาร หมายถึง การที่อนุกรรมการแนะแนวและคณะทำงานแนะแนวดำเนินการประเมินผล วิเคราะห์ และประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานและจัดทำรายงานผลเสนอผู้บริหารและเผยแพร่ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน ผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องริเริ่ม สนับสนุน ส่งเสริม การพัฒนางานแนะแนวในโรงเรียน อย่างเป็นระบบ ต้องศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญ และทุกองค์ประกอบจะต้องมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนให้ดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดโดยมี 5 ด้านดังนี้ คือ 1) การแต่งตั้งคณะกรรมการการ 2) กำหนดนโยบายและการบริหารงานแนะแนว 3) การจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปี 4) การปฏิบัติตามแผน 5) ประเมินผลการปฏิบัติงานและรายงานผลเสนอฝ่ายบริหาร

3. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียน

การปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งของโรงเรียนจะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพได้ต้องมีการปฏิบัติ ดังนี้

มะเดื่อ เสมา (2538 : 16-21) กล่าวว่า “การปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนนับว่าเป็น สิ่งสำคัญอย่างยิ่งของโรงเรียน งานแนะแนวไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นได้เอง แต่จะต้องมีการเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายภายในโรงเรียน บุคคลดังกล่าวต้องให้ความร่วมมือกัน งานแนะแนวจึงจะดำเนินไปด้วยดี ในสังคมปัจจุบันผู้ปกครองไม่มีเวลาให้กับบุตร-ธิดา ดังนั้นโรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านหลังที่ 2 ควรให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว จึงส่งผลให้มีบริการแนะแนวในโรงเรียน โดยครู ทุกคน คือ ครูแนะแนว”

กรมวิชาการ (2532 : 5) กล่าวว่า “การปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนต้องมีหน้าที่ รับผิดชอบโดยตรงต่อเยาวชนของชาติ เพื่อปลูกฝังพฤติกรรมต่าง ๆ ในด้านบวก เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา และมองไกล ใฝ่รู้ สภาพการแนะแนวจึงต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมาก”

ประนอม จันทัม (2540 : 40) พบว่า การปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จ จำเป็นอย่างยิ่งในการพยายามดำเนินงานแนะแนวอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยยึดปรัชญาทางการแนะแนวเป็นหลัก

กระทรวงศึกษาธิการ (2545ข : 6) กำหนดว่า การปฏิบัติงานแนะแนวที่จัดขึ้นต้องครอบคลุมเนื้อหาสาระทั้ง 5 ด้าน และต้อง ผ่านกระบวนการให้บริการทั้ง 5 งาน และต้อง เป็นความร่วมมือกับงานแนะแนวที่จัดขึ้นในสถานศึกษามีดังนี้ 1) งานรวบรวมข้อมูลนักศึกษา รายบุคคล 2) งานบริการสนเทศ 3) งานให้คำปรึกษา 4) งานจัดวางตัวบุคคล และ 5) งานติดตามผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. งานรวบรวมข้อมูลนักศึกษารายบุคคล (Individual inventory)

การศึกษารวบรวมข้อมูลนักศึกษาเป็นรายบุคคล เป็นงานอันดับแรกของบริการแนะแนว เป็นงานที่ทำให้ครู ผู้แนะแนวสามารถรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลทำให้สามารถหาทางช่วยเหลือได้ ถูกต้องยิ่งขึ้น ดังที่ คลิฟฟอร์ด (Clifford. 1958 : 210) ได้เสนอแนะว่า การศึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลช่วยให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว เช่น ผู้บริหาร ครูแนะแนว รวมทั้งบิดามารดา หรือผู้เกี่ยวข้องสามารถรู้จัก และเข้าใจนักเรียนได้เป็นอย่างดี การศึกษาเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคล ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ที่สำคัญคือ “การเก็บรวบรวมข้อมูล” ซึ่งหลักในการรวบรวมข้อมูล คือ ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่ได้มาต้องเป็นข้อมูลที่ชัดเจน สามารถเข้าใจง่าย ต้องตรงกับความเป็นจริงและเป็นข้อมูลที่สรรหามาอย่างดี เป็นข้อมูลที่ปัจจุบันทันเหตุการณ์ไม่ล้าสมัยและต้องเก็บข้อมูลไว้อย่างเป็นระเบียบ

คารณี อุทัยวัฒนกิจ (2540 : 48) ได้เสนอถึงกระบวนการศึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลว่า เริ่มจากอาจารย์แนะแนวประชุมปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ผู้สอน และผู้ปกครอง เป็นต้น ลักษณะของข้อมูลที่รวบรวมต้องเป็นข้อมูล นักเรียนที่เกี่ยวกับ ประวัติ สภาพแวดล้อม การศึกษา สุขภาพ ความสนใจ ความต้องการและความถนัด ระดับสติปัญญา สภาพแวดล้อม ประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ที่เด็กนักเรียนได้รับ ชีวิตภายในโรงเรียน เพื่อนสนิท และการปรับตัวของเด็ก

2. งานบริการสนเทศ (Information service)

บริการสนเทศคือการทำข้อมูลข่าวสาร ความรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนา (กรมวิชาการ 2538 : 12) ในการให้ข้อมูลข่าวสารนั้นจะเป็นข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษา (Education information) อาชีพ (Occupation information) ส่วนตัว และสังคม (Personal / Social information) ซึ่งจะให้นักเรียนสามารถวางแผนในชีวิต สร้างทัศนคติที่ดีต่ออาชีพการศึกษาและการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้

วัฒนา พัทธราวิช (2531 : 147) สรุปว่า ข้อเสนอแนะทางการศึกษา อาจประกอบไปด้วย สิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. สถานที่เปิดเรียนหรือรับการฝึกฝน
2. หลักสูตรที่เปิดสอนหรืออบรมในสถาบันต่าง ๆ
3. คุณสมบัติและการคัดเลือกบุคคล
4. ค่าใช้จ่ายในการเรียน ที่พักอาศัย อาหาร และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ
5. กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีในสถาบัน
6. การดำรงชีวิตในสถาบัน
7. โอกาสทางการศึกษาหลังจากสำเร็จการศึกษา
8. โอกาสทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา
9. ข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์

ข้อสนเทศที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอาจประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ข้อกำหนดในการที่จะเข้างาน คือ คุณสมบัติของบุคคลก่อนเข้าทำงาน การเตรียมตัว
ประสบการณ์ การคัดเลือกบุคคล
2. สถานภาพของการทำงาน คือ หน้าที่ ชั่วโมงการทำงาน อันตรายที่อาจจะ
เกิดขึ้น
3. สิ่งตอบแทน คือ เงินเดือน ความพึงพอใจ สวัสดิการ ฯลฯ
4. แนวโน้มของความต้องการบุคคลในอาชีพ คือ โอกาสของการเข้าทำงาน ความ
ต้องการอาชีพในปัจจุบัน แนวโน้มของความต้องการอาชีพในอนาคต
5. ความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ คือ ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทนอื่น ๆ
โอกาสในการได้รับการเรียนหรือการฝึกฝนเพิ่มเติมการเลื่อนตำแหน่ง

ข้อสนเทศทางด้านส่วนตัวและสังคม เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสและอิทธิพล
ของสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลต่อบุคคล นอกจากนี้ยังรวมถึงข้อสนเทศที่เกี่ยวกับมนุษย์ซึ่งจะช่วยให้
นักเรียนได้เข้าใจตนเองได้ดีขึ้นเช่นความสัมพันธ์ระหว่างเด็กชายและเด็กหญิง ทักษะในด้านสังคม
ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว การวางแผนทางการเงิน ฯลฯ

ดังนั้น งานบริการสนเทศ (Information service) เป็นบริการให้ความรู้และ
ข่าวสารแก่เด็กในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาการเลือกอาชีพหรือการทำงานการปฏิบัติตนให้มีลักษณะ
ทางด้านสังคมโดยมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการจัดและเลือกเอกสารต่าง ๆ ไว้ในห้องสมุด หรือ
ห้องแนะแนวโดยความร่วมมือจากบรรณารักษ์ วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายในเรื่องต่าง ๆ
ที่เด็กสนใจการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่การปฐมนิเทศนักเรียนใหม่เพื่อให้เด็กมีความรู้ความ

เข้าใจเกี่ยวกับโรงเรียนและหลักสูตรวิชาเรียน การติดต่อขอเอกสารจากมหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ หรือการจัดวันอาชีพขึ้นในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักโลกของงาน

3. งานให้คำปรึกษา (Counseling service)

วัฒนา พัชราวนิช (2531 : 152) กล่าวว่างานให้คำปรึกษานับว่าเป็น “หัวใจของบริการแนะแนว” ซึ่งถือว่าการบริการที่สำคัญที่สุดที่สถานศึกษาจะขาดบริการนี้ไม่ได้เลย การให้คำปรึกษา หมายถึง วิธีการช่วยเหลือบุคคลเป็นการส่วนตัว รวมทั้งปัญหาส่วนตัว ปัญหาการศึกษา ปัญหาอาชีพ โดยการนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เพื่อจัดหาวิธีการแก้ปัญหาที่ดีโดยมีผู้ชำนาญทางด้านแนะแนวของโรงเรียน วิทยากรของชุมชนให้ความช่วยเหลือด้วยการสัมภาษณ์ซึ่งผู้มาขอรับบริการจะสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างชาญฉลาด

กรมวิชาการ (2540 : 12) การให้คำปรึกษาเป็นการให้ความช่วยเหลือ ให้ความใกล้ชิด ความอบอุ่น ความมั่นคงทางสติปัญญา อันจะนำมาซึ่ง นักเรียนสามารถตัดสินใจ และ เข้าใจเลือกได้ถูกต้องเหมาะสม ดังนั้นการให้คำปรึกษา หมายถึง กระบวนการสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ประสบปัญหาสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง รู้จักและเข้าใจตนเองได้เป็นอย่างดี สามารถเป็นผู้นำแห่งตนเองได้ สามารถวางแผนทางของชีวิตในอนาคตได้ สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข เทคนิคที่สำคัญในการให้คำปรึกษา คือ วิธีการสัมภาษณ์ให้มากที่สุด ความสามารถโน้มน้าวจิตใจผู้ประสบปัญหาให้เปลี่ยนความรู้สึกของตนเองได้ ยอมรับฟังคำปรึกษาเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และใช้ประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหา

ดังนั้นหลักการให้คำปรึกษา ผู้แนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษาควรมีหลักการดังนี้ 1) การให้คำปรึกษาต้องกระทำไปด้วยความสมัครใจของผู้มาขอรับคำปรึกษา 2) ผู้ให้คำปรึกษาต้องมีความรู้ผ่านการอบรมมีประสบการณ์และฝึกฝนเกี่ยวกับการให้คำปรึกษามาโดยเฉพาะ พร้อมทั้งจะทำหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ผู้ให้คำปรึกษาต้องเข้าใจว่าปัญหาทุกอย่างไม่สามารถแยกออกจากปัญหาอื่น ๆ ได้ อาจต้องมีความสัมพันธ์กัน เช่น ปัญหาเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาครอบครัว ปัญหาต่อการเรียน 4) การให้คำปรึกษาต้องเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลความแตกต่างของสภาพแวดล้อมโดยต้องคำนึงถึงเสมอว่าปัญหาอย่างเดียวกันแต่ต่างบุคคลกันไม่สามารถใช้วิธีการเดียวกันได้ 5) การให้คำปรึกษาต้องยึดหลักในการให้บุคคลสามารถปรับตัวได้ปัญหาบางอย่างที่ไม่อยู่ในความสามารถของผู้ให้คำปรึกษาที่จะแก้ไขได้ก็ไม่ควรที่จะกระทำไปโดยขาดความมั่นใจ แต่ต้องให้ผู้เชี่ยวชาญดำเนินการต่อไป

คลิฟฟอร์ด (Clifford. 1958 : 210) ได้เสนอวิธีการให้คำปรึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 วิธีคือ การให้คำปรึกษาแบบสายกลาง (Eclectic) การให้คำปรึกษาแบบยึดผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง (Client centered) และการให้คำปรึกษาแบบยึดผู้ให้คำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง (Counselor centered) ซึ่งสอดคล้องกับการแบ่งวิธีการให้คำปรึกษาของ วัฒนา พัทธราวิช (2531 : 153) โดยแบ่งเป็นการให้คำปรึกษาแบบนำทาง (Directed method) และการให้คำปรึกษาแบบไม่นำทาง (Non directed method) และการให้คำปรึกษาแบบสายกลาง (Eclectic method)

4. งานการจัดวางตัวบุคคล (Placement service)

ระวีวรรณ ชินตระกูล (2537 : 40) กล่าวว่า การจัดวางตัวบุคคลเป็นบริการที่เกี่ยวข้องกับบริการต่างๆ ข้างต้น เป็นการวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงานตามที่คัดเลือกเป็นบริการที่ช่วยให้บุคคลได้เรียนตามวิชาที่ตนเองชอบและได้รับบริการที่เหมาะสมตามความจำเป็นหรือความต้องการ

อาภา ถนัดช่าง (2539 : 24) กล่าวว่า เป็นการช่วยให้มีโอกาสรียนและประกอบอาชีพตรงตามความสามารถของตน กิจกรรมที่สามารถจัดบริการนักเรียนทำเพื่อมีรายได้ระหว่างเรียน จัดโครงการพิเศษเพื่อสนองความต้องการนักเรียน ฯลฯ ซึ่งบริการจัดวางตัวบุคคลนี้สามารถจัดให้กับนักเรียนที่ยังศึกษาอยู่ในโรงเรียน (In - school - placement) และที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว (Out-school - placement) การจัดวางตัวบุคคล หรือนักเรียนภายนอกโรงเรียนมีวัตถุประสงค์ คือเป็นการจัดวางตัวนักเรียนที่ออกไปทำงานนอกโรงเรียนในระหว่างวันหยุด หรือระหว่างปิดภาคเรียน ซึ่งผู้แนะแนวต้องจัดให้เหมาะสมกับงาน โดยส่งไปทำงานกับบริษัทหรือห้างร้านต่าง ๆ หน่วยงานต่างๆ หรือช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้แนวทางในการปฏิบัติงานที่แท้จริง และจะได้เป็นแนวทางในการเลือกอาชีพในอนาคต การจัดบริการจะช่วยให้เด็กนักเรียนได้งานที่เหมาะสมกับความสามารถ โดยจัดคนให้เหมาะสมกับงาน ให้ความช่วยเหลือให้เขาได้ทำงานตามที่ตัวเองชอบ

ประเภทของงานบริการจัดวางตัวบุคคล

1. การวางตัวบุคคลทางการศึกษา (Educational placement)

หมายถึง การจัดบริการให้ความช่วยเหลือต่างๆ แก่นักเรียนในด้านการศึกษา รวมทั้ง จัดนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อเป็นประโยชน์แก่นักเรียนและให้เขาได้เจอตัวเองและโอกาสต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

2. การจัดวางตัวบุคคลทางอาชีพ (Vocational placement) หมายถึง การช่วยเหลือเด็กนักเรียนในด้านการหางานทำและการฝึกหัดงานในขณะที่เรียนอยู่ โดยการรวบรวมรายชื่อและ รายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับงาน โดยมีการประชุมนักเรียนเพื่อชี้แจงให้ รายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ จัดป้ายนิเทศแจ้งให้นักเรียนทราบ นักเรียนจะได้ใช้โอกาสต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์แก่ตน มากที่สุด

5. งานติดตามประเมินผล (Follow-up service)

เป็นบริการสุดท้ายของบริการแนะแนว เพื่อติดตามว่าการจัดบริการต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินไปแล้วนั้นมีผลมากน้อยเพียงไร นักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้วทั้งจบการศึกษาและยังไม่จบการศึกษา ประสบปัญหาอะไรบ้าง รวมทั้งการติดตามดูนักเรียนที่ยังศึกษาอยู่ในโรงเรียน และจบการศึกษาไปแล้วว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงไร

วิธีการติดตามผลอาจทำได้ดังนี้ การสัมภาษณ์นักเรียนด้วยตนเอง สัมภาษณ์บุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียน ส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนที่จบการศึกษาแล้ว

จุดมุ่งหมายของการติดตามผลเพื่อหาทางช่วยเหลือผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จจากการบริการที่ผ่านไปแล้ว เพื่อจะได้ปรับปรุงการบริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อจะได้นำผลงานของการบริการไปปรับปรุงให้ดีขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย เพื่อป้องกันปัญหาอันจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้เด็กได้รับบริการที่ต่อเนื่องกัน เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนที่ยังอยู่ในโรงเรียน และเพื่อติดตามช่วยเหลือนักเรียนที่จบการศึกษาไปแล้วให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือแผนการที่วางไว้

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานติดตามผล

1. กำหนดวิธีการในการดำเนินงานให้ชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้ ทุกสถานการณ์
2. คัดเลือกและกำหนดตัวบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน
3. กำหนดหน้าที่ที่รับผิดชอบให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้ปฏิบัติ
4. จัดเตรียมหาอุปกรณ์ในการดำเนินงาน
5. ผู้ดำเนินงานจะต้องร่วมประชุมเพื่อพิจารณาและความตกลงกันให้แน่นอน
6. มีการประชุมสรุปผลการดำเนินงาน หลังจากได้ดำเนินงานไปตามขั้นตอนต่าง

ๆ

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า แนวคิดในการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต้องประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายร่วมมือกัน โดยผ่านกระบวนการ

ดังนี้ 1) งานรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล 2) งานบริการสนเทศ 3) งานให้คำปรึกษา
4) งานจัดวางตัวบุคคล และ 5) งานติดตามประเมินผล

4. งานแนะแนวในโรงเรียนอาชีวศึกษารัฐบาลและอาชีวศึกษาเอกชน

4.1 งานแนะแนวในโรงเรียนอาชีวศึกษารัฐบาล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2540 : 156-158) กรมอาชีวศึกษามีหน้าที่ในการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการค้า

.นเศรษฐกิจสังคมและนโยบายของประเทศ โดยจัด การศึกษาวิชาชีพ 5 ประเภท คือ ประเภทเกษตรกรรม คหกรรม อุตสาหกรรม พณิชยกรรม และศิลปกรรม ในระดับ วิชาชีพ วิชาชีพชั้นสูง วิชาชีพเทคนิค และหลักสูตรระยะสั้น และให้หน่วยงานต่อไปนี้เป็น ผู้ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลการจัดการศึกษาโดยตรง ได้แก่ 1) กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา 2) กองวิทยาลัยเทคนิค 3) กองวิทยาลัยเกษตรกรรม และ 4) กองการอาชีพ

นโยบายกรมอาชีวศึกษากับงานแนะแนวอาชีพและจัดหางานของกรมอาชีวศึกษา แบ่งเป็น 3 ประการ คือ

1. การแนะแนวการศึกษา เนื่องจากความขยายของหลักสูตร วิธีสอนวิธีการเรียนได้ ขยายกว้างออกทำให้ผู้เรียนเกิดปัญหาในการเรียน การแนะแนวทางการศึกษาจึงจัดขึ้นเพื่อช่วย ผู้เรียนในการเลือกสถานที่เรียน วิชาเรียน และแนวทางที่เรียนให้เหมาะสมกับตัวผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียน ได้รับความสำเร็จและสนุกกับการเรียน

2. การแนะแนวส่วนตัว หมายถึง การให้แนะแนวในเรื่องของการปรับตนเองให้ เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม มีสุขภาพกายและจิตดี สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ควบคุมอารมณ์และรู้จักแก้ปัญหาต่างๆ ที่ตนประสบได้

3. การแนะแนวอาชีพ ได้แก่ การแนะแนวเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกอาชีพให้ เหมาะสมกับความถนัด ความสามารถของแต่ละคน สำหรับการแนะแนวในสถานศึกษา อาชีวศึกษานั้น การแนะแนวอาชีพเป็นการให้ข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่นักศึกษาได้เรียน และปฏิบัติแล้ว เป็นการเสริมความรู้จากหลักสูตรเพื่อจะได้เรียนเกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองศึกษาอยู่ ได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้ง การเตรียมตัวให้เหมาะสมกับอาชีพนั้น ๆ เนื่องจากความก้าวหน้าทาง เทคโนโลยี เทคนิคของการประกอบอาชีพก็จะเปลี่ยนไป นักศึกษาจึงต้องมีความรู้และ ความก้าวหน้าอยู่เสมอ

การจัดกิจกรรมโครงการแนะแนวภายในสถานศึกษาของกรมอาชีวศึกษา ในระเบียบ สำนักคณะกรรมการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2549 (2549 : 15-16)

กำหนดว่างานแนะแนวและสวัสดิการการศึกษา กิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาสามารถจัดบริการให้กับนักศึกษา ดังนี้

1. ปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศนักเรียน นักศึกษาเกี่ยวกับการเรียน ความประพฤติ ระเบียบวินัยและข้อบังคับ การจัดทำสัญญาการเป็นนักเรียนนักศึกษา เพื่อช่วยให้นักศึกษาใหม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้ดี

2. การหาข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาให้นักศึกษา กรอกแบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง การสืบประวัติ การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งทางการศึกษาและจิตวิทยา ควรเป็นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวนักศึกษา ประวัติ ครอบครัว สุขภาพ ความสามารถพิเศษ งานอดิเรก เป็นต้น

3. การเสนอข่าวเกี่ยวกับอาชีพ การศึกษา สังคม บริการนี้จัดขึ้นเพื่อให้นักศึกษาได้มองเห็นทางดำเนินชีวิต ในภายหน้ามีโอกาสที่จะเลือกอาชีพหรือสถานที่เรียนได้ดีขึ้น

4. การจัดบริการให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาชีวิต การปรับตัว สุขภาพอนามัย

5. บริการจัดหางานและสถานที่เรียน เป็นสถานที่ที่นักศึกษาจะได้เห็นแนวทางการทำงาน รวมทั้งการทำงานพิเศษระหว่างศึกษา ซึ่งการจัดหางานเป็นส่วนหนึ่งของการแนะแนวซึ่งมีจุดมุ่งหมาย เพื่อช่วยประสานงานระหว่างสถานประกอบการด้านจ้างงานและช่วยสถานศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

หน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้างานแนะแนวอาชีพและจัดหางานในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา หัวหน้างานมีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

1. ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ผู้ปกครอง ที่มีปัญหา ในด้านต่าง ๆ และประสานงานกับทุกฝ่ายในการแก้ปัญหาให้นักศึกษา

2. ให้คำปรึกษาและแนะแนวอาชีพแก่นักศึกษา

3. วางแผนการจัดหางาน การฝึกงานให้นักศึกษา

4. ติดต่อประสานงานกับสถานประกอบการเพื่อการฝึกงานและจัดหางานให้นักศึกษา

5. จัดสรรทุนเพื่อการศึกษาและการประกอบอาชีพ

6. จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ

7. ติดตามผลต่าง ๆ เช่น ผลการให้คำปรึกษา แนะนำผลการศึกษาต่อ ของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการลาออกระหว่างปีการศึกษา

8. วิจัยสาเหตุของผู้สำเร็จการศึกษาที่ไม่มีงานทำและเสนอแนะทางแก้ไข

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่างานแนะแนวโรงเรียนอาชีวศึกษารัฐบาลสามารถแบ่งงานแนะแนวได้ออกเป็น งานแนะแนวด้านการศึกษา งานแนะแนวด้านส่วนตัว และงานแนะแนวอาชีพ ตลอดจนการจัดกิจกรรมแนะแนวต่างๆภายในสถานศึกษา เพื่อให้แก่นักศึกษาได้รับความรู้และการบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องข่าวสาร ความก้าวหน้าทาง เทคโนโลยีเป็นต้น

4.2 งานแนะแนวในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

คู่มือการดำเนินงานเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (2531 : 156-157) ได้กำหนดรายละเอียดของงานแนะแนวในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนไว้ ดังนี้

ขอบข่ายของงานแนะแนว แบ่งเป็น 3 ประการ คือ

1. การแนะแนวการศึกษา เนื่องจากการขยายของหลักสูตร วิธีการเรียนได้ขยายกว้างออกไปจนผู้เรียนเกิดปัญหาในการเรียน การแนะแนวทางการศึกษาจึงจัดขึ้นเพื่อช่วย ให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกสถานที่เรียน วิชาเรียน และแนวทางที่เรียนให้เหมาะสมกับตัวผู้เรียนเอง ผู้เรียนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงตนเองในด้านการเรียนให้ดีขึ้น รู้จักวิธีเรียนที่เหมาะสม รู้จักปรับปรุงอุปนิสัยการเรียนที่ดี ช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จและสนุกกับการเรียน

2. การแนะแนวส่วนตัว คือ การให้การแนะแนวในเรื่องการปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม มีสุขภาพกายและจิตดี สามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุข ควบคุมอารมณ์ และรู้จักแก้ปัญหาต่างๆที่ตนประสบได้

3. การแนะแนวอาชีพ คือ การแนะแนวเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกอาชีพให้เหมาะสมกับความถนัด และความสามารถของแต่ละบุคคล สำหรับการแนะแนวในสถานศึกษาอาชีวศึกษานั้น การแนะแนวอาชีพเป็นการให้ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่นักศึกษาได้เรียนและปฏิบัติแล้ว เป็นการเสริมความรู้จากหลักสูตรเพื่อจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองศึกษาอยู่ได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งการเตรียมตัวให้เหมาะสมกับอาชีพนั้น ๆ เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เทคนิคของการประกอบอาชีพก็จะเปลี่ยนไป นักศึกษาจึงต้องมีความรู้ที่กว้างและก้าวหน้าอยู่เสมอ

สำหรับการแนะแนวในสถานศึกษาอาชีวศึกษานั้น การแนะแนวอาชีพเป็นการให้ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่นักศึกษาได้เรียนและปฏิบัติแล้ว เป็นการเสริมความรู้จากหลักสูตรเพื่อจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองศึกษาอยู่ได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งการเตรียมตัวให้เหมาะสมกับอาชีพนั้น ๆ เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เทคนิคของการประกอบอาชีพก็จะเปลี่ยนแปลงไป นักศึกษาจึงต้องมีความรู้ที่กว้างและก้าวหน้าอยู่เสมอ

ปรัชญาของการแนะแนว มี 3 ประการ คือ 1) เพื่อป้องกัน 2) เพื่อศึกษา และ 3) เพื่อพยายามแก้ไข

การแนะแนวจัดขึ้นก็เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาแก่นักเรียนนักศึกษาเป็นทางการ “ล้อมคอกก่อนว้าวาย” ถ้ามีปัญหาเกิดขึ้นนักศึกษาจะสามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้ถูกต้อง ควบคุมอารมณ์และความประพฤติได้เป็นไปทางที่พึงปรารถนาและเหมาะสมรวมทั้งการส่งเสริมคุณสมบัติที่ดีอยู่แล้วของนักเรียนนักศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

กิจกรรมในโครงการแนะแนว กิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาสามารถจัดบริการให้กับนักศึกษาได้ มีดังนี้

1. การจัดปฐมนิเทศเพื่อช่วยนักศึกษาใหม่ให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้ดี เพื่อให้การศึกษาและชีวิตใหม่ในสถานศึกษาเป็นไปโดยราบรื่น

2. การหาข่าวสารเกี่ยวกับตัวนักศึกษาให้นักศึกษากรอกแบบฟอร์มที่เกี่ยวกับตัวเอง การสืบประวัติ การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งการศึกษาและจิตวิทยา ควรเป็นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวนักศึกษา ประวัติครอบครัว สุขภาพ ความสามารถพิเศษ งานอดิเรก เป็นต้น

3. การเสนอข่าวเกี่ยวกับอาชีพ การศึกษา สังคม งานบริการนี้จัดขึ้น เพื่อให้ให้นักศึกษาได้มองเห็นทางดำเนินชีวิตในภายหน้าได้กว้างขวางขึ้น มีโอกาสได้เลือกอาชีพหรือสถานที่เรียนได้ดีขึ้น

4. การจัดบริการให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาชีวิต การปรับตัว สุขภาพ อารมณ์ เป็นต้น

5. บริการจัดหางานและสถานที่เรียน เป็นสถานที่ที่นักศึกษาจะได้เห็นแนวทาง การทำงาน รวมทั้งการทำงานพิเศษระหว่างเรียน

การจัดหางาน เป็นส่วนหนึ่งของการแนะแนวซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. ช่วยนักศึกษาแสวงหาโอกาสในการประกอบอาชีพ
2. ช่วยสถานศึกษาให้บรรลุจุดหมาย
3. ช่วยประสานงานระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ
4. ช่วยนักศึกษาในการหางานทำในเวลาว่างจากการเรียนและในภาคฤดูร้อน
5. ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์สถานศึกษา

6. ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารจัดการงาน สามารถให้บริการกับนักศึกษาในหลายลักษณะด้วยกัน เช่น การให้ข้อมูลด้านอาชีพ ฝึกการเข้าสอบสัมภาษณ์แก่นักศึกษา จัดบริการงานให้ผู้สำเร็จการศึกษาแล้ว และจัดงานให้นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่างานแนะแนวในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้จัดขึ้นเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาแก่นักเรียนรวมทั้งการแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพและการแนะแนวส่วนตัว ตลอดจนการให้ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆของงานอาชีพและการให้คำปรึกษาต่าง ๆ เป็นต้น

5. การบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนอาชีวศึกษารัฐบาลและอาชีวศึกษาเอกชน

การบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารในการดำเนินการและส่งเสริมบริการแนะแนวให้มีขึ้นในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งตามคู่มือการดำเนินงานเกี่ยวกับโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (2531 : 158) ได้กำหนดบทบาทของ ผู้บริหารในการบริหารงานแนะแนว ไว้ ดังนี้

1. พยายามจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะ การจัดหางบประมาณ
  2. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูในสถานศึกษาได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนว จัดหาเอกสารหรือเอกสารเกี่ยวกับการแนะแนวให้ครูอ่าน ผู้บริหารควรถือว่างานแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่จะต้องปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียนการสอน
  3. ช่วยติดต่อประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวในสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจอันดี ก่อให้เกิดความร่วมมือที่ดี
  4. ช่วยให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการแก่ครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่แนะแนวให้มีความเข้าใจหลักการแนะแนว คอยให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น
  5. คอยติดตามและประเมินผลการจัดการการแนะแนวเป็นระยะๆ
- คู่มือการดำเนินงานเกี่ยวกับ โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (2531 : 158) ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้างานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาไว้ดังนี้
1. ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครองที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ และประสานงานกับทุกฝ่ายในการแก้ปัญหานักเรียนนักศึกษา
  2. ให้คำปรึกษาและแนะแนวอาชีพแก่นักเรียนนักศึกษา

3. วางแผนการจัดหางาน การฝึกงานให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษา
  4. ติดต่อประสานงานกับแหล่งงาน สถานประกอบการเพื่อการฝึกงานและจัดหางานให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษา
  5. จัดสรรทุนเพื่อการศึกษาและการประกอบอาชีพ
  6. จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ
  7. ติดตามผลต่าง ๆ เช่น ผลการให้คำปรึกษา แนะนำผลการศึกษาต่อของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการลาออกระหว่างปีการศึกษา
  8. สาเหตุของผู้สำเร็จการศึกษาที่ไม่มีงานทำ เสนอแนะทางแก้ไข
- กิตติศักดิ์ ศรีดา (2530 : 23) ได้กล่าวถึง บทบาทของบุคลากรต่าง ๆ ทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษาล้วนมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการที่เป็นผู้มีส่วนรับผิดชอบต่องานแนะแนวในสถานศึกษา งานแนะแนวจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ขึ้นกับความร่วมมือที่ถูกต้องของบุคลากรในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทต่อการจัดงานแนะแนวในสถานศึกษา ในด้านการวางแผน การยอมรับ การให้การสนับสนุน ในลักษณะดังต่อไปนี้
1. เริ่มตั้งแต่ประชุมชี้แจงแก่คณะครู ตลอดจนผู้ปกครองให้เข้าใจถึงความจำเป็นของจัดการแนะแนว
  2. กำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดงานแนะแนว ตลอดจนร่วมกันปรึกษาหารือในการวางแผน
  3. คัดเลือกบุคลากรในการแนะแนวตามความจำเป็นและความเหมาะสม
  4. จัดหางบประมาณสำหรับใช้ในการแนะแนวตามสมควร
  5. จัดหาเครื่องใช้ วัสดุ และอุปกรณ์ สำหรับการแนะแนว
  6. จัดเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการสำหรับงานแนะแนวในสถานศึกษา
  7. ประสานงานระหว่างผู้เชี่ยวชาญ หัวหน้าครูแนะแนว ตลอดจนทำหน้าที่ประสานความเข้าใจกับผู้ปกครองและชุมชน
  8. จัดให้มีการอบรมครูในเรื่องการแนะแนวหรือส่งครูเข้าอบรม
  9. นิเทศงานแนะแนวอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้งานดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ
  10. เพื่อให้ครูแนะแนวทำหน้าที่รับผิดชอบในงานแนะแนวอย่างเต็มที่ จึงไม่ควรมอบหมายงานอื่น ๆ ให้

11. เข้าร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษาของงานแนะแนวของสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารเป็นสิ่งจำเป็น และสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานการจัดการในโรงเรียน ดังนั้นการบริการงานแนะแนวจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัย การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ให้ความสนใจ เห็นความสำคัญและมีการจัดระบบบริหารงานที่ดี ให้การสนับสนุน ทั้งในด้านงบประมาณและขวัญกำลังใจก็จะทำให้งานแนะแนวของโรงเรียนประสบความสำเร็จได้

6. การปฏิบัติงานแนะแนวของโรงเรียนอาชีวศึกษารัฐบาลและอาชีวศึกษาเอกชน

ระเบียบสำนักคณะกรรมการอาชีวศึกษาว่าด้วย การส่งเสริมผลิตผลในสถานศึกษา (2549 : 15-16) กำหนดว่างานแนะแนวและสวัสดิการการศึกษา มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1. ปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศนักเรียน นักศึกษา เกี่ยวกับการเรียน ความประพฤติ ระเบียบวินัยและข้อบังคับการจัดทำสัญญาการเป็นนักเรียนนักศึกษา รวมทั้งสวัสดิการและบริการต่าง ๆ ของสถานศึกษา

2. ให้ความคิดเห็นและข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดรายวิชา ในการลงทะเบียนเรียนให้ความเห็นชอบแก่นักเรียนนักศึกษาในการลงทะเบียนรายวิชา ติดตามแนะนำให้คำปรึกษา เกี่ยวกับ

การเรียน การคำนวณหาค่าระดับคะแนนเฉลี่ยแก่นักเรียน นักศึกษา

3. ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆแก่นักเรียน นักศึกษา

4. ให้คำปรึกษาแนะนำ ป้องกัน ตักเตือน ดูแลและปรับปรุงแก้ไขความประพฤติของนักเรียน นักศึกษา ประสานงานและรายงานผลการเรียนและพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษาให้ผู้ปกครองทราบ

5. จัดทำเก็บ รวบรวมประวัติ ข้อมูลการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษา

6. จัดทำแผนงานโครงการการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และออกหนังสือรับรองต่าง ๆ

7. แต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำข้อมูลนักศึกษา ติดตามประเมินผลการการปฏิบัติงาน สรุปผลการประเมินและนำผลการประเมินเสนอฝ่ายบริหารและสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา

8. สร้างระบบเครือข่ายการแนะแนวอาชีพร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและชุมชน

9. รวบรวม เผยแพร่ และให้บริการข้อมูลการศึกษาวิชาชีพ การประกอบอาชีพ การ

ให้บริการข้อมูลตลาดแรงงาน รวมทั้งส่งเสริมการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ

10. ดำเนินการแนะแนวอาชีพพร้อมทั้งส่งเสริมการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพอิสระ

11. ติดตามผลและรายงานผลการปฏิบัติงานและประกอบอาชีพ

12. งานกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา การจัดหาทุนและจัดสรรทุนเพื่อการศึกษาและประกอบอาชีพ

13. จัดสรร จัดทำ สื่อเครื่องมือ และนวัตกรรมทางการแนะแนว

14. ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

15. เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติตามลำดับขั้น

16. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

กิตติศักดิ์ ศรีดา (2530 : 23) ได้กล่าวว่า ครูแนะแนว จัดได้ว่าเป็นตัวจักรสำคัญในการที่จะทำให้กิจกรรมแนะแนวให้ดำเนินไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพ โดยได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานแนะแนวของครูแนะแนวในสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. เป็นที่ปรึกษาของนักศึกษา เกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว ปัญหาสังคม ปัญหาการศึกษาและปัญหาอาชีพ ช่วยให้นักศึกษาได้รู้จักและเข้าใจคุณลักษณะและขอบเขตของตนเอง สามารถวางแผนทางชีวิตในอนาคตของตนเองโดยใช้หลักและวิธีการที่ถูกต้อง

2. เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำชี้แจงแก่คณะครูในสถานศึกษา ให้เข้าใจในงานแนะแนวเกี่ยวกับความมุ่งหมาย การดำเนินงาน ตลอดจนผลที่ได้จากการแนะแนว

3. เป็นสื่อกลางทำหน้าที่ติดต่อบุคคลต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานที่

4. เป็นบุคคลสำคัญในการปฐมนิเทศ

5. รับผิดชอบในการจัดทำแผนการแนะแนวหมู่ โดยวางแผนล่วงหน้าเป็นระยะสั้นและระยะยาว
6. รวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับนักศึกษา
7. รวบรวมข้อสนเทศหรือหลักฐานและระเบียบต่าง ๆ ตลอดจนงานอาชีพต่าง ๆ ไว้ให้นักศึกษาค้นคว้า
8. ใช้หลักจิตวิทยาแก่นักศึกษา
9. ติดต่อประสานงานกับทางบ้านเกี่ยวกับนักศึกษา
10. ช่วยครูประจำชั้นวางแผนกิจกรรมต่างๆ
11. ประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับนักศึกษาที่มีปัญหา
12. ศึกษาและสังเกตดูความสนใจของนักศึกษาเกี่ยวกับงานอาชีพ การเรียนต่อ ความสำเร็จ ตลอดจนความสามารถของนักศึกษา
13. ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในด้านต่างๆเกี่ยวกับการเรียน การเข้าเป็นสมาชิกต่างๆ
14. จัดหาแหล่งวิทยาการและนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียน
15. ติดตามผลและประเมินผลงานแนะแนวของสถานศึกษา แล้วนำมาปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนมีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะให้คำปรึกษา แนะนำ ให้นักศึกษาได้รู้จักและเข้าใจตนเอง ดังนั้นในการดูแลนักศึกษา จึงควรมีการประสานงานระหว่างครู ผู้ปกครองและชุมชน นอกจากนี้ต้องมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานแนะแนวอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะนำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุงให้มีคุณภาพต่อไป

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยตรงยังไม่มีผู้วิจัยมาก่อน ดังนั้นจึงนำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานแนะแนว มาเพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ถึงแม้ว่าการปฏิบัติงานแนะแนวจะได้ดำเนินไปในทุกโรงเรียนและได้รับการยอมรับ แต่การปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนก็ยังมีประสบปัญหาหลายประการ และยังต้องการนักแนะแนว เข้ามาปรับปรุงพัฒนา และทำให้การปฏิบัติงานในโรงเรียนมีความ

เจริญก้าวหน้ามากขึ้น จึงทำให้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ทำการศึกษาถึงรูปแบบการจัดการปฏิบัติงานแนะแนวดังนี้

7.1 งานวิจัยในประเทศ

สายสุดา สาสุนทร (2541 : 70) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้ประสานงานแนะแนว และครูผู้สอน มีทัศนคติต่อการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน ทั้งโดยรวม หลายด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้ประสานงานแนะแนว และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน

ที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ธารี กอเต็ม (2541 : 70) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนคติบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวอยู่ในระดับค่อนข้างมากส่วนครูแนะแนวอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

2. ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนคติบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวสูงกว่าครูแนะแนว

3. ผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กมีการปฏิบัติงานในการบริหารงานแนะแนวมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดกลาง

4. ครูแนะแนวมีทัศนคติว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นของงานแนะแนวมีการปฏิบัติงานแนะแนวมีน้อยกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นของงานแนะแนว

สุทธิพงษ์ เดือนแจ่ม (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานแนะแนวอาชีพ ตามความคิดเห็นของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลเขตการศึกษา 7 กลุ่ม ตัวอย่างเป็นครูแนะแนว 82 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่ปฏิบัติมาคือ การแจ้งข้อสนเทศเกี่ยวกับการศึกษาต่อ อาชีพ การจัดทำสถิติการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพของนักเรียนที่จบการศึกษาไปแล้ว

2. ปัญหาของการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบบ่อยคือ โรงเรียนอยู่ไกลไม่สะดวกในการนำนักเรียนไปเที่ยวชมหน่วยงานและสถานประกอบการ โรงเรียนไม่มีอุปกรณ์เพียงพอที่จะให้เยี่ยมชมเพื่อการประกอบอาชีพในระยะแรกได้

3. โรงเรียนอาชีวศึกษาที่เปิดสอนระดับอาชีวศึกษา มีสภาพการปฏิบัติงานแนะแนวอาชีพแตกต่างกันในเรื่องการให้นักเรียนเขียนแผนการเรียน สภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่ปฏิบัติมา คือ การแจ้งข้อสนเทศ เกี่ยวกับการศึกษาต่อ อาชีพ การจัดทำสถิติการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพของ นักเรียนที่จบการศึกษาไปแล้ว

กรมวิชาการ (2537ก : 49-50) ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการแนะแนวในประเทศระหว่าง พ.ศ. 2525-2535 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหางานแนะแนว 2 ด้าน คือ ด้านการบริการงานแนะแนวที่โรงเรียนไม่มีระบบ การบริหารแนะแนวชัดเจน และไม่ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของครูแนะแนว และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ส่วนปัญหาในด้านการจัดบริการต่าง ๆ ของงาน พบว่า โรงเรียนจะประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกันคือไม่สามารถจัดบริการแนะแนวได้ครบทั้ง 5 งาน

นางน้อย พัวพัฒนกุล (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาการวิเคราะห์การจัดบริการแนะแนว การศึกษาต่อและอาชีพในสถาบันการศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ทบวงมหาวิทยาลัยได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเองเพื่อเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ สำหรับปัญหาที่พบบ่อยที่สุด คือจำนวนบุคลากร ในการปฏิบัติงานในด้านการสอดคล้องของการจัดบริการแนะแนวพบว่ามาตรฐานบุคลากรมีความสอดคล้องน้อยกับโครงสร้างโครงการ

สุนีย์ จันทกุล (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหามากที่สุดในด้านการเงินการงานและเรื่องของอนาคต ส่วนในด้านกิจกรรมแนะแนวที่โรงเรียนดำเนินการอยู่พบว่า ผู้บริหารขาดการติดตามและประเมินผล ครูแนะแนวขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่มีการวางแผน และปัญหาในด้านการขาดข้อมูลในการให้บริการสนเทศ และขาดเครื่องมือในการปฏิบัติงานที่ได้มาตรฐาน

ปราณี บรรจงเต็ม (2534 : 152) ได้ทำการวิจัยเรื่อง” ปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวของครูแนะแนวและความต้องการบริการแนะแนว ของนักศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษากลุ่มภาคใต้” ผลการวิจัยพบว่า การบริการแนะแนวทุกบริการประสบปัญหาในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่างาน บริการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนขาด

เครื่องมือที่มาตรฐานและความร่วมมือของครูอาจารย์ในการรวบรวมข้อมูล บริการสนทนาพบว่าการสรรหาและติดต่อวิทยากรที่มีความสามารถในด้านต่างๆ มาให้ความรู้แก่นักเรียน งานบริการให้คำปรึกษาพบว่าครูแนะแนวไม่ได้ปฏิบัติอย่างเป็นระบบ งานบริการจัดวางตัวบุคคลพบว่า การจัดหางานให้นักเรียน และงานบริการติดตามผลพบว่า มีปัญหาการว่างงานของศิษย์เก่าและการส่งข้อมูลกลับ

เกสร สมภมิตร (2536 : 301) ได้ศึกษาสภาพและการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนเทศบาลในเขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดบริการแนะแนวทั้ง 5 งานอยู่ในระดับ ปานกลางโดยเรียงตามลำดับดังนี้ 1) งาน บริการจัดวางตัวบุคคล 2) งานบริการรวบรวมข้อมูล นักเรียน 3) งานบริการติดตามผล 4) งานบริการให้คำปรึกษา และ 5) งานบริการสนทนา

จุฬารัตน์ วันไชยธนวงษ์ (2536 : 169) ทำการศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แนะแนวประจำศูนย์และแนะแนวการศึกษาอาชีพ ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่แนะแนวส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษาด้านแนะแนวหรือจิตวิทยา และไม่ได้รับการอบรมด้านแนะแนวในระบบโรงเรียน การจัดบริการแนะแนวในทุกบริการประสบปัญหาในระดับปานกลางเรียงตามลำดับ คือ งานบริการสำรวจข้อมูลตนเอง งานบริการสนทนา งานบริการให้คำปรึกษา งานบริการจัดวางตัวบุคคล และงานบริการติดตามผล

วิเรืองไร วงศ์วรรณ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารกับการจัดการแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาดังกล่าว สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี พบว่า 1) การบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2) การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้านเช่นเดียวกัน 3) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารกับการจัดการบริการแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนอาจมีการโยกย้ายสับเปลี่ยนตำแหน่งบ่อย ทำให้นโยบายแนะแนว ครูแนะแนวในโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจงานแนะแนวอย่างแท้จริง คิดเป็นร้อยละ 3.8

วิรัตน์ เศรษฐสถาพร (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานแนะแนวที่เป็นจริงกับการคาดหวังตามความคิดเห็นของนักศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดจันทบุรี พบว่า 1) การ

ปฏิบัติงานแนะแนวที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการปฏิบัติงานแนะแนวตามความคาดหวังของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การปฏิบัติงานแนะแนวที่เป็นจริงกับที่คาดหวังทั้งภาพรวมและแต่ละงาน ทุกงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่คาดหวังสูงกว่าการปฏิบัติงานแนะแนวที่เป็นจริงทั้งภาพรวมและแต่ละงานทุกงาน

พินรัตน์ แสงธรรมวรคุณ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานแนะแนวที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 พบว่า 1) การบริหารงานแนะแนวและการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและแต่ละองค์ประกอบ 2) การบริหารงานแนะแนวภาพรวมไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 แต่เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่า การประเมินผลการปฏิบัติงาน และรายงานผลเสนอต่อฝ่ายบริหารและการปฏิบัติตามแผนส่งผลต่อการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา

กรมวิชาการ (2540 : 2) จัดทำแผนพัฒนาการแนะแนวให้มีประสิทธิภาพ มีทิศทางที่ ถูกต้องขึ้นเป็น ที่ยอมรับของหน่วยงานและบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า หลักการแนะแนวมีดีใหม่ ทุกคนในสังคมเองมีบทบาทในด้านการแนะแนวความสำเร็จของผู้เรียนขึ้นกับระบบการแนะแนว

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

คลิก (Click. 1991 : 3261-A-A) ได้ศึกษาทัศนคติของอาจารย์ใหญ่จำนวน 475 คน และครูผู้ให้คำปรึกษา จำนวน 148 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา รัฐเท็กซัสระหว่างปี 1969-1970 ผลการวิจัยพบว่า ทั้งอาจารย์ใหญ่และครูที่ปรึกษามีทัศนคติตรงกันดังนี้

1. การให้คำปรึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล การให้คำปรึกษาแก่ครูและผู้ปกครองมีความสำคัญมากที่เรียงตามลำดับ
2. การให้บริการสนเทศทางด้านอาชีพ การวางแผนด้านหลักสูตรการเรียน การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาด้านร่างกาย พบว่าไม่ใช่หน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษา
3. หน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาคือ การวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล การวางตัวนักศึกษาเป็นรายบุคคล และการให้ความช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาร้ายแรง
- 4 . งานบริการแนะแนวควรได้รับการปรับปรุง ขยายผลในโรงเรียนให้มากขึ้น

รอตชาเฟอร์ (Rottschafer. 1972 : 1448-A) ได้ศึกษาสภาพและขอบข่ายของบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาของ สมาคมคริสเตียนแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่ทุกคนให้ความสำคัญของการบริการแนะแนว และพยายามที่จะสนับสนุนให้โครงการนี้สมบูรณ์ มีโรงเรียนที่มีครูแนะแนวสามารถดำเนินงานได้เต็มเวลา 25% ไม่ได้เตรียมตัวทางวิชาการเพื่อรับผิดชอบในงานจัดบริการแนะแนว ทักษะของครูใหญ่ ครูแนะแนวและครูที่มีโครงการแนะแนวในโรงเรียนไม่ต่างกัน ความมั่นคงของโครงการแนะแนวขึ้นอยู่กับการที่ครูใหญ่มีทัศนคติในทางบวกต่อโครงการแนะแนว การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างเป็นระบบแต่ไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังเป็นเพราะขาดบุคลากรที่จะมาดำเนินงาน

ฮิงกิน (Hingin. 1975 : 7057-A) ศึกษาทัศนคติของครูใหญ่ต่อโครงการแนะแนวของ

โรงเรียนในรัฐโอไฮโอ ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่ส่วนมากรับรู้ว่าคุณแนะแนวของโรงเรียนทำหน้าที่ในการให้บริการแก่นักเรียนและคณะครูได้อย่างเหมาะสมตามหน้าที่ และผู้ให้คำปรึกษามีเวลาร้อยละ 35-36 ของแต่ละวัน ในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล ครูส่วนใหญ่ส่วนมากมีความเห็นว่าในการให้บริการแนะแนวอาชีพแก่นักเรียนเป็นหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาแต่ฝ่ายเดียว แต่ผู้ให้คำปรึกษามีความเห็นว่าหน้าที่ดังกล่าวควรจะเป็นงานที่คณะครูทุกคนในโรงเรียนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบ

ซูนิท ดิชส์สูงเนิน (2538 : 43) ศึกษาเจตคติและการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนวของครูใหญ่ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษารัฐเทนเนสซี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การดำเนินงานเกี่ยวกับบริการไม่สำเร็จ เนื่องจากไม่มีผู้ให้คำปรึกษาเต็มเวลางบประมาณน้อย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่างานวิจัยต่างๆทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานแนะแนวกับการปฏิบัติงานแนะแนวสามารถนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานแนะแนวและการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนให้มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น

8. สรุปหลักการนำไปสู่การกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย

จากการศึกษา เอกสาร ตำรา วรรณกรรม และวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การบริหารงานในโรงเรียนของผู้บริหาร ทุกอย่างในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จได้ ผู้บริหารเป็นตัวจักรที่สำคัญมาก ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสำคัญกับงานแนะแนวนอกจากนี้จะต้องได้รับความร่วมมือจากครู และนักศึกษาในโรงเรียน การบริหารงานแนะแนวโดยผ่านกระบวนการที่เหมาะสม ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการ

2) ด้านการกำหนดนโยบายและการบริหารงานแนะแนว 3) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปี 4) ด้านการปฏิบัติงานตามแผน และ 5) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานและรายงานผลต่อฝ่ายบริหาร

การปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนประสบความสำเร็จ ควรมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ การปฏิบัติงานแนะแนวมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ให้เป็นผู้มีความสามารถในการ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุข สถาบันทางการศึกษาต้องจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับนักเรียน โรงเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้บริการแนะแนวแก่นักเรียน โดยผ่านกระบวนการแนะแนวที่เหมาะสมซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวจักรที่สำคัญมาก และต้องให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ การแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ และการแนะแนวเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัวและสังคม โดยผ่านการปฏิบัติงานแนะแนว 5 งาน คือ 1) งานรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล 2) งานบริการสนเทศ 3) งานการให้คำปรึกษา 4) งานการจัดวางตัวบุคคล และ 5) งานการติดตามประเมินผล